

KOMINKACIJA KOMISIJE
COVID-19 Smjernice o ostvarivanju slobodnog kretanja radnika
(2020/C 102 I/03)

Kriza prouzročena bolešću COVID-19 dovela je do uvođenja nezabilježenih mjera diljem država članica EU-a, uključujući ponovno uvođenje kontrola na njihovim unutarnjim granicama.

U *Smjernicama za mjere upravljanja granicama radi zaštite zdravlja i dostupnosti robe i osnovnih usluga* ⁽¹⁾ utvrđuju se načela za integrirani pristup djelotvornom upravljanju granicama radi zaštite zdravlja uz očuvanje cjelovitosti jedinstvenog tržišta. U skladu s točkom 23. Smjernica, države članice trebale bi dopustiti i olakšati prelasko pograničnih radnika, prvenstveno (među ostalim) onih koji rade u zdravstvenom i prehrambenom sektoru i pružanju drugih osnovnih usluga (npr. skrb za djecu, skrb za starije osobe, kritično osoblje za komunalne usluge) kako bi se osigurao kontinuitet njihove profesionalne djelatnosti.

Iako se ograničenja prava slobodnog kretanja radnika mogu opravdati razlozima javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja, moraju biti nužna, proporcionalna i temeljiti se na objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima.

Pogranični radnici, upućeni radnici ⁽²⁾, kao i sezonski radnici žive u jednoj zemlji, ali rade u drugoj. Mnogi od njih od ključne su važnosti za njihove države članice domaćine, primjerice za zdravstveni sustav, pružanje drugih osnovnih usluga, uključujući postavljanje i održavanje medicinske opreme i infrastrukture, ili osiguravanje opskrbe robom. Kako bi se tim radnicima olakšao nesmetani prelazak unutarnjih granica, ključan je koordinirani pristup na razini EU-a.

Kao odgovor na poziv Europskog vijeća ⁽³⁾ Komisiji da se riješi situacija prekograničnih i sezonskih radnika koji moraju moći nastaviti obavljati ključne aktivnosti uz istodobno izbjegavanje daljnjeg širenja virusa i nastavljanje se na *Smjernice za mjere upravljanja granicama radi zaštite zdravlja i dostupnosti robe i osnovnih usluga*, a posebno njihovu točku 23., u Smjernicama u nastavku pozivaju se države članice da poduzmu posebne mjere kojima se osigurava koordinirani pristup na razini EU-a ⁽⁴⁾. To se odnosi na prethodno navedene radnike, osobito one radnike koji moraju prijeći granicu kako bi došli do svojeg mjesta rada zbog obavljanja ključnih poslova povezanih s osnovnim uslugama. To bi se trebalo primjenjivati i u slučajevima u kojima prethodno navedeni radnici koriste državu članicu samo kao tranzitnu zemlju kako bi došli do druge države članice. Ovim se Smjernicama ne dovode u pitanje posebne mjere navedene u *Komunikaciji o uvođenju zelenih traka* ⁽⁵⁾ ili u *Smjernicama za olakšavanje operacija zračnog prijevoza tereta tijekom izbijanja bolesti COVID-19* ⁽⁶⁾.

Države članice trebale bi na isti način postupati sa samozaposlenim osobama koje obavljaju ključne poslove navedene u ovim Smjernicama.

Radnici koji obavljaju ključne poslove

1. U nekim dijelovima EU-a, posebno u pograničnim regijama, pogranični radnici obavljaju ključne poslove koji zahtijevaju nesmetan prelazak granica. Ograničenja koja su uvele države članice u vezi s prelaskom njihovih granica mogu dovesti do dodatnih poteškoća ili čak otežavati napore u borbi protiv krize prouzročene bolešću COVID-19.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.

⁽²⁾ Radnici koje poslodavac privremeno šalje u drugu državu članicu kako bi tamo pružali određenu uslugu.

⁽³⁾ Točka 4. Zajedničke izjave članova Europskog vijeća od 26. ožujka 2020.

⁽⁴⁾ Smjernice za provedbu privremenog ograničenja neobveznih putovanja u EU i olakšavanje tranzita radi repatrijacije građana EU-a te o učincima na viznu politiku, C(2020) 2050 final, sadržavaju mjere koje se odnose na pogranične i sezonske radnike iz trećih zemalja.

⁽⁵⁾ C(2020) 1897 final.

⁽⁶⁾ C(2020) 2010 final.

2. Od ključne je važnosti kontinuirano slobodno kretanje svih radnika koji obavljaju ključne poslove, uključujući pogranične i upućene radnike. Države članice trebale bi radnicima omogućiti ulazak na područje države članice domaćina i neometan pristup njihovu mjestu rada, posebno ako se bave jednim od sljedećih zanimanja ⁽⁷⁾:
- zdravstveni djelatnici, uključujući pomoćno zdravstveno osoblje,
 - njegovatelji u zdravstvu, uključujući odgajatelje i njegovatelje,
 - znanstvenici u industrijama povezanim sa zdravstvom,
 - radnici u industriji farmaceutskih i medicinskih proizvoda,
 - radnici uključeni u opskrbu robom, posebno u opskrbni lanac lijekova, medicinske opreme, medicinskih proizvoda i osobne zaštitne opreme, uključujući u njihovu ugradnju i održavanje,
 - stručnjaci informacijske i komunikacijske tehnologije,
 - tehničari informacijske i komunikacijske tehnologije i drugi tehničari za ključno održavanje opreme,
 - stručnjaci u inženjerstvu, kao što su tehničari i inženjeri energetike te tehničari za elektrotehniku,
 - osobe koje rade na kritičnoj ili drugoj ključnoj infrastrukturi,
 - tehničari tehničko-tehnoloških zanimanja (uključujući tehničare postrojenja za pripremu vode),
 - radnici koji pružaju usluge zaštite,
 - vatrogasci / policijski službenici / zatvorski čuvari / zaštitari / osoblje civilne zaštite,
 - radnici koji rade u proizvodnji i preradi hrane te u povezanim djelatnostima i održavanju,
 - rukovatelji strojevima u sektoru hrane i srodnih proizvoda (uključujući djelatnike u proizvodnji hrane),
 - radnici u prometu ⁽⁸⁾, a posebno:
 - vozači automobila, kombija i motocikala ⁽⁹⁾, vozači teretnih kamiona i autobusa (uključujući vozače autobusa i tramvaja) i vozači vozila hitne pomoći, među ostalim vozači koji pružaju pomoć u prijevozu u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i oni koji prevoze repatrirane građane EU-a iz druge države članice u njihovo mjesto boravišta,
 - piloti zrakoplova,
 - strojovođe; inspektori vagona, osoblje radionica za održavanje te osoblje upravitelja infrastrukture koje sudjeluje u upravljanju prometom i dodjeli kapaciteta,
 - pomorski radnici i radnici unutarnje plovidbe,
 - ribari,
 - osoblje javnih ustanova, uključujući međunarodne organizacije, na ključnim funkcijama.
3. Komisija poziva države članice da uspostave posebne neopterećujuće i brze postupke prelaska granice s redovitim protokolom pograničnih i upućenih radnika kako bi im se osigurao nesmetan prolaz. U tu se svrhu primjerice mogu upotrijebiti, prema potrebi, namjenske prometne trake na granici za takve radnike ili posebne naljepnice koje priznaju susjedne države članice kako bi im se olakšao pristup državnom području države članice zaposlenja. Komisija će se žurno savjetovati s Tehničkim odborom za slobodno kretanje radnika kako bi se utvrdili primjeri dobre prakse kad je riječ o tome kako radnicima u ključnim zanimanjima omogućiti odlazak do mjesta rada bez nepotrebnih prepreka, a tu praksu mogu preuzeti i ostale države članice.

⁽⁷⁾ Kategorije se temelje na klasifikaciji ESCO (europske vještine, kompetencije, kvalifikacije i zanimanja), koja je europska višejezična klasifikacija vještina, kompetencija, kvalifikacija i zanimanja. Vidjeti <https://ec.europa.eu/esco/portal/howtouse/21da6a9a-02d1-4533-8057-dea0a824a17a>

⁽⁸⁾ Vidjeti dodatne posebne smjernice o radnicima u području prometa u C (2020) 1897 final – Komunikacija Komisije o uvođenju zelenih traka u okviru mjera upravljanja granicama radi zaštite zdravlja i dostupnosti robe i osnovnih usluga.

⁽⁹⁾ Vozači motocikla samo ako prevoze medicinsku opremu, medicinske proizvode ili osobnu zaštitnu opremu.

Zdravstveni pregled

4. Zdravstveni pregled za pogranične i upućene radnike mora se provoditi pod istim uvjetima kao i za državljane te zemlje koji obavljaju iste poslove.
5. Zdravstveni pregledi mogu se obavljati prije ili nakon prelaska granice, ovisno o infrastrukturi koja je na raspolaganju, kako bi se osiguralo da promet teče. Države članice trebale bi se međusobno koordinirati kako bi se zdravstveni pregled provodio samo s jedne strane granice da se izbjegnu preklapanja i skрати čekanje. Od radnika se ne bi trebalo zahtijevati da napuste vozila radi provjere i zdravstvenog pregleda, koji bi se u načelu trebao temeljiti na elektroničkom mjerenju tjelesne temperature. Provjere tjelesne temperature radnika u pravilu se ne bi trebale provoditi više od tri puta unutar istog dana. U slučaju da radnik ima vrućicu i granična tijela smatraju da mu ne bi trebalo dopustiti nastavak putovanja, treba imati pristup odgovarajućoj zdravstvenoj skrbi pod istim uvjetima kao i državljani države članice u kojoj je taj radnik zaposlen. Informacije o toj osobi trebalo bi razmijeniti sa susjednom državom članicom u pitanju.
6. Za radnike u prometnom sektoru navedene u stavku 19. *Komunikacije o uvođenju zelenih traka* primjenjuju se posebne mjere zdravstvenih pregleda iz tih Smjernica.

Ostali radnici

7. Države članice trebale bi omogućiti pograničnim i upućenim radnicima da nastave prelaziti granice radi odlaska na posao ako je rad u dotičnom sektoru i dalje dopušten u državi članici domaćinu.
8. U situacijama koje bi mogle dovesti do promjene države članice osiguranja radnika ⁽¹⁰⁾ države članice trebale bi primijeniti iznimku iz članka 16. Uredbe (EZ) br. 883/2004 ⁽¹¹⁾ kako bi dotični radnik zadržao nepromijenjeno socijalno osiguranje. Da bi se prijavio za takvu iznimku, poslodavac mora uputiti zahtjev državi članici za čije zakonodavstvo radnik traži da se na njega primjenjuje.

Sezonski radnici

9. U nekoliko država članica neki se gospodarski sektori, posebno poljoprivredni sektor, uvelike oslanjaju na sezonske radnike iz drugih država članica. Kako bi se odgovorilo na manjak radne snage u tim sektorima koji je posljedica krize, države članice trebale bi razmjenjivati informacije o svojim potrebama, na primjer uspostavljenim kanalima Tehničkog odbora za slobodno kretanje radnika. Podsjeća se da u određenim okolnostima sezonski radnici u poljoprivredi obavljaju ključne poslove sadnje, berbe ili brige o životinjama. U takvoj situaciji države članice trebale bi s tim radnicima postupati na isti način kao s radnicima koji obavljaju prethodno navedene ključne poslove. Nadalje, države članice trebale bi tim radnicima omogućiti da nastave prelaziti granice radi odlaska na posao ako je rad u dotičnom sektoru i dalje dopušten u državi članici domaćinu. Države članice trebaju poslodavce upozoriti na potrebu osiguravanja odgovarajuće zaštite zdravlja i sigurnosti.
10. Komisija poziva države članice da uspostave posebne postupke kako bi se osigurao nesmetan prolaz za takve radnike, a ona će putem Tehničkog odbora za slobodno kretanje radnika nastojati utvrditi primjere dobre prakse kad je riječ o tome kako radnicima omogućiti odlazak na radno mjesto bez nepotrebnih prepreka, a tu praksu mogu preuzeti i ostale države članice.

⁽¹⁰⁾ U slučaju višestrukih aktivnosti u dvjema državama članicama, ako pogranični radnik koji trenutačno radi u državi članici zaposlenja i u državi članici boravišta, a osiguran je u državi članici zaposlenja zbog toga što njegova djelatnost u državi članici boravišta nije znatna, premašuje prag od 25 % radnog vremena kao rezultat karantenskih mjera koje su poduzele određene države članice.

⁽¹¹⁾ Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.